



**RAB-16080001060502**

Seat No. \_\_\_\_\_

**B. Com. (Sem. VI) (CBCS) Examination**

**March - 2019**

**Human Resource Management - 2**

**(New Course)**

Time :  $2\frac{1}{2}$  Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : (૧) જમણીબાજુના આંકડા પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.  
(૨) મુદ્દાસર જવાબ લખો.

૧ તાલીમનો અર્થ આપી, તાલીમની વિવિધ પદ્ધતિઓ વિગતે સમજાવો. ૨૦

**અથવા**

૧ (અ) “તાલીમ ખર્ચાળ છે, પરંતુ તેની ગેરહાજરી વધારે ખર્ચાળ છે.” - ૧૦  
આ વિધાન સમજાવો.

(બ) તાલીમનો અર્થ આપી, અસરકારક તાલીમ માટેના માર્ગદર્શક સૂચનો ચર્ચો. ૧૦

૨ (અ) મજૂર કલ્યાણ પ્રવૃત્તિનું કાર્યક્ષેત્ર સમજાવો. ૧૦

(બ) મજૂર કલ્યાણ પ્રવૃત્તિના હેતુઓ અને મહત્ત્વ સમજાવો. ૧૦

**અથવા**

૨ (અ) કર્મચારી આરોગ્યનો અર્થ સમજાવી તેની વિવિધ જોગવાઈઓ ૧૦  
સમજાવો.

(બ) સામાજિક સલામતીના હેતુઓ અને સામાજિક સલામતીને અસર કરતાં ૧૦  
પરિબળો વર્ણવો.

૩ ઔદ્યોગિક માનસશાસ્ત્રનું કાર્યક્ષેત્ર વર્ણવો. ૧૫

**અથવા**

૩ ઔદ્યોગિક સંબંધોના હેતુઓ અને ઔદ્યોગિક સંબંધોનું કાર્યક્ષેત્ર સમજાવો. ૧૫

૪ ઔદ્યોગિક ઝઘડાના કારણો અને ઉપાયો સમજાવો. ૧૫

**અથવા**

૪ મજૂરસંઘના કાર્યો સમજાવો. ભારતના મજૂરસંઘોની નબળાઈઓ વર્ણવો. ૧૫

## **ENGLISH VERSION**

- 1 Give the meaning of training. Explain its various methods 20  
in detail.

**OR**

- 1 (a) "Training is expensive, but its absence is more 10  
expensive". Explain this statement.
- (b) Give the meaning of training. Discuss the guiding 10  
suggestions for the effective training.
- 2 (a) Explain the scope of labour welfare activities. 10
- (b) Explain the objectives and importance of labour 10  
welfare activities.

**OR**

- 2 (a) Give the meaning of employee health. Describe the 10  
various provisions for employee health.
- (b) Describe the objectives and effective factors of social 10  
security.
- 3 Describe the scope of industrial psychology. 15

**OR**

- 3 Explain the objectives of industrial relations and its scope. 15
- 4 Explain the reasons and solutions of industrial dispute. 15

**OR**

- 4 Explain the functions of trade union. Discuss the weakness 15  
of Indian trade union.